

ถั่วลิสง (*Arachis hypogaea* L.)

พันธุ์เกษตรศาสตร์โก้แก่ ๔๐ (Kasetsart Koh Kae 40)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล   มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
ที่อยู่   50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์   02-579-5578

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์โก้แก่ 40 เป็นถั่วลิสงสายพันธุ์แท้ (pure line) ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างถั่วลิสงพันธุ์ไต้หวัน 9 ซึ่งมีคุณภาพในการบริโภคและปรับตัวดีเป็นพันธุ์แม่ กับถั่วลิสงพันธุ์ขอนแก่น 6 ซึ่งต้านทานต่อโรคยอดไหม้เป็นพันธุ์พ่อ ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์โก้แก่ 40 เป็นพันธุ์ใหม่ที่พัฒนาพันธุ์ขึ้นจากความร่วมมือของภาควิชาพืชไร่ ภาควิชา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และบริษัทโรงงานแม่รวย จำกัด ภายใต้โครงการพัฒนาวิชาการ “การส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถั่วลิสงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยร่วมกันวิจัยปรับปรุงพันธุ์ ถั่วลิสงชนิดเมล็ดขนาดกลางเพื่อเพิ่มผลผลิตและต้านทานหรือทนทานต่อโรคยอดไหม้สูงกว่าพันธุ์แนะนำเดิมของบริษัทฯ รวมทั้งมีคุณภาพผลผลิตตรงตามมาตรฐานในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ขนมอบกรอบ โดยคณะวิจัยฯ ได้เริ่มวิจัยปรับปรุงพันธุ์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 และสิ้นสุดการทดลองในปี พ.ศ. 2559 โดยการผสมและคัดเลือกโดยวิธีเก็บรวม (bulk method) จนถึงประชากร F₅ และประเมินผลผลิตเบื้องต้น (preliminary yield trial) ในประชากร F₆ แล้วคัดเลือกสายพันธุ์ดีเด่นเพื่อนำมาประเมินผลผลิตในระดับท้องถิ่น (regional yield trial) ที่สถานีวิจัยของคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 2 สถานี ได้แก่ สถานีวิจัยและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกร จังหวัดลพบุรี และสถานีวิจัยเขาคินซ็อน จังหวัดฉะเชิงเทราและทดสอบผลผลิตตามแผนการทดลองทางสถิติในไร่นาเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการปลูกถั่วลิสงของบริษัทฯ ที่เคยมีประวัติการระบาดของโรคยอดไหม้ในจังหวัดสกลนคร นครพนม และกาฬสินธุ์ จำนวน 12 แปลง และปลูกทดสอบผลผลิตตามแนวปฏิบัติของเกษตรกรในจังหวัดดังกล่าวอีก 7 แปลง รวมทั้งสิ้น 19 แปลงโดยลักษณะเด่นของเกษตรศาสตร์ โก้แก่ 40 ได้แก่ ให้ผลผลิตสูงสุด มีระดับการเป็นโรคยอดไหม้ต่ำกว่าพันธุ์แนะนำเดิมที่เกษตรกรปลูกอยู่ ทรงต้นเป็นแบบพุ่มตั้ง (erect type) ทำให้เก็บเกี่ยวได้ง่าย สีใบเขียวเข้ม เปลือกฝักมีลาย มีเปอร์เซ็นต์กะเทาะสูง เมล็ดมีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับพันธุ์ขอนแก่น 5 อายุเก็บเกี่ยว 110 - 120 วัน มีคุณภาพผลผลิตเหมาะสมสำหรับการแปรรูปเป็นขนมอบกรอบตามมาตรฐานของผู้ประกอบการแปรรูปถั่วลิสง และมีค่าเสถียรภาพของผลผลิตสูง

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท   ชื่อไทย ถั่วลิสง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Arachis hypogaea* L. ชื่อสามัญ Groundnut หรือ Peanut วงศ์ Fabaceae พืชไร่ พืชล้มลุก

ราก   ระบบรากแก้ว (tap root system) มีปมรากถั่ว

ต้น   ทรงต้นเป็นแบบพุ่มตั้ง (erect type) แตกกิ่งแบบต่อเนื่อง (sequential)

ใบ   ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ (even - pinnate) ใบย่อย 4 ใบ ลักษณะใบรูปรี (elliptic) ถึงรูปไข่ (ovate) ใบสีเขียวเข้ม ปลายใบมน ขอบใบเรียบ ก้านใบมีขน

ดอก   ออกดอกบริเวณข้อที่ลำต้นแขนง เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกมีสีเหลือง เป็นพืชผสมตัวเองเมื่อได้รับการผสมเกสรแล้วเนื้อเยื่อบริเวณฐานรังไข่จะยึดยาวลงดินและรังไข่เจริญเป็นผลใต้ดิน

ฝัก/เมล็ด

ฝักแบบถั่ว (legume) ลักษณะฝักคอดตรงกลาง เปลือกฝักมีลายเล็กน้อย ปลายฝักมีจอย มีจำนวน 10 – 11 ฝักต่อต้น ฝักมี 2 เมล็ด เมล็ดยาวรี เปลือกเมล็ด (seed coat) สีชมพู

ลักษณะอื่นๆ

1. มีระดับการเป็นโรคยอดไหม้ต่ำกว่าถั่วลิสงพันธุ์ไต้หวัน 9
2. อายุวันดอกแรกบาน 26 - 28 วันหลังงอก และอายุเก็บเกี่ยว 100 - 110 วัน หลังงอก
3. น้ำหนัก 100 เมล็ด 52.8 กรัม
4. เปอร์เซ็นต์กะเทาะ 71.4 เปอร์เซ็นต์
5. มีปริมาณโปรตีนในเมล็ด 30.3 เปอร์เซ็นต์ และปริมาณไขมันใน

ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์โก่ง ๔๐ (Kasetsart Koh Kae 40)

หรือรหัสสายพันธุ์ KUP11281